

De Knorhaan 93

**Nieuwsbrief Strandwerkgroep
KNNV Alkmaar-Den Helder**

Inhoud

- Inleiding
- Excursies
- Excursieverslagen
- Strandvondsten
 - Nieuw zand bij Heemskerk
 - Vondsten van Texel
 - Heet nieuws uit Frankrijk
 - Oud en nieuws uit Zeeland
- Gejutte berichten

Coördinator: Wilbert Kerkhof tel. 0616642993 e-mail: kerkhof01@hetnet.nl

Foto's; Pieter Korstanje, Boet van Heugten, Ed van Leeuwen,, Linda Haulo, Ria Walvis,
Wilbert Kerkhof

Grote zandruips bij Heemskerk

Inleiding

De lente van 2026 bracht veel zon en weinig wind. Goed weer om naar het strand te gaan, maar flink zoeken naar leuke aanspoelsels. Voor de excursies was de belangstelling nogal wisselend. De wierenbijeenkomst bij Den Helder was druk bezocht de twee andere strandgangen waren heel rustig. Van Zeeuws Vlaanderen tot Terschelling kwamen berichten over strandvondsten binnen.

Een korte trip naar Spanje en Frankrijk leverde kleine Middellandse horentjes en grote Atlantische kleppen op. Inmiddels is de meegezogen hitte ook in Nederland aangekomen en worden onze avondstranden verfraaid door zeevonk.

Excursies

Donderdagavond van 9 juli maken we een avondwandeling op het strand bij Bergen. Hopelijk heeft de oostenwind leuke horentjes naar het strand gerold en zijn er in de muien veel heremietkreeftjes te zien.

Zondag 16 augustus kijken we bij IJmuiden of er langs de pier nog wat te vinden is en of er in de nieuwe betonblokken ribkwallen, havenpissebedden of steurgarnalen te vinden zijn.

In september is er een nazomerexcursie bij Hargen waar wellicht nog leuke suppletiesoorten op het strand liggen.

In oktober bezoeken we op de 2^e Maasvlakte een aantal verschillende stranden waar diverse vondsten van de Noordzeebodem te verwachten zijn.

- 9-7 Bergen, 19.00-21.00 donderdagavond. Verzamelen bij Strandpaviljoen Noord.
- 16-8 IJmuiden 14.00-16.00 Parkeerplaats IJmuiden aan Zee, Vertrek 13.30 station Alkmaar-Noord.
- 13-9 Hargen aan Zee 14.00-16.00 Parkeerplaats Hargen aan Zee
- 11-10 2^e Maasvlakte 11.00-15.00 Paviljoen Stormvogel, vertrek 9.30 Alkmaar-Noord.

Zeedruifje, IJmuiden

Grote pijlinktvis, IJmuiden

Excursieverslagen

De wierenexcursie in samenwerking met Frank Perk en Luna van der Loos langs de dijk bij het Kaaphoofd bij Den Helder werd door 16 personen bezocht. Helaas stond er een stevige noordwesten bries waardoor het gehoopte zeer lage water uitbleef. Gelukkig kon Frank, met waadbroek aan, toch nog een fraai exemplaar vingerwier op de kant halen. Deze plant werd natuurlijk uitvoerig bekeken en besproken en daarna meegenomen naar Naturalis voor verder onderzoek en een plekje in het herbarium van het museum. Ter plekke werden nog een tiental soorten wieren benoemd waaronder Iers mos, groefwier, onregelmatig vederwier en een daar algemeen voorkomend horentjeswier dat na een nauwkeurige bestudering klierellig hoorntjeswier bleek te zijn.

Vingerwier, *Laminaria digitata*

Wierenexcursie KNNV Alkmaar 19-4-2026

Kaaphoofd, Den Helder (Noord-Holland, Nederland); Kaaphoofd t.h.v. Schapendijkje 8D,
Den Helder; 52.962690, 4.731207

naam	soort	NL naam	foto	herb.	sunstraat	voortplanting
Bryopsis hypnoides	G	Onregelmatig vederwier	X	X	steen	
Chaetomorpha melagonium	G	Stijf visdraad	X	X	steen	
Cladophora spec.	G	soort rotswier	X	X	steen	
Ulva cf. compressa	G	Plat darmwier		X	steen	
Ulva spec.	G	soort zeesla	X	X	steen	
Ectocarpus siliculosus	B	Toefjeswier	X		Scytosiphon lomentaria	pluriloculaire sporangia
Hincksia granulosa	B	–	X		steen	
Hincksia spec.	B	–	X		Laminaria digitata	
Laminaria digitata	B	Vingerwier	X	X	steen	
Laminariocolax tomentosoides	B	–	X	X	Laminaria digitata	
Scytosiphon lomentaria	B	Sausijsjeswier	X	X	steen	
Acrocathetium secundatum	R	–	X		Scytosiphon lomentaria	monosporangia
Ceramium secundatum	R	Klierellig hoorntjeswier	X		steen	tetrasporangia, carposporangia
Chondrus crispus	R	Iers mos	X		steen	
Gracilaria cf. gracilis	R	Donker knoopwier	X	X	steen	
Hypoglossum hypoglossoides	R	Tongwier	X	X	steen	
Mastocarpus stellatus	R	Kernwier	X	X	steen	
Polysiphonia stricta	R	Fijn buiswier	X	X	steen	tetrasporangia
Pyropia spec.	R	soort purperwier	X		Laminaria digitata	
Sahlingia subintegra	R	–	X	X	Laminaria digitata	
Vertebrata fucoides	R	Donker buiswier	X		steen	

Enkele dagen later stuurde Frank, na het nodige thuiswerk, een voorlopige tussenstand voor de excursie waarbij een correctie en 21 soorten wier benoemd werden.

Tijdens de excursie heb ik iedereen wijs gemaakt dat het meest voorkomende wier Hollands hoorntjeswier zou zijn. Dat was dus foute voorlichting! Die veldconclusie trok ik op basis van de donkere kleur en het feit dat je afwisselend rode en witte banden kon zien. Thuis bleek al het materiaal te behoren tot een andere soort: Kliercellig hoorntjeswier (*Ceramium secundatum*), want de toppen zijn zeer sterk ingerold en er waren geen totaal witte banden, maar wel minder dik begroeide banden. Dat moet nog worden uitgelegd/doorgegeven aan de excursiedeelnemers.

In de bijlage de complete lijst. Verrassend zijn de epifyten op de uiteinden van Vingerwier: het al jaren niet waargenomen en uiterst zeldzame bruinwier *Laminariocolax tomentosoides* en het fraaie maar minuscule korstvormende roodwiertje *Sahlingia subintegra*. Dit zijn piepkleine wiertjes (kleiner dan 1 mm) en zonder microscoop echt niet te herkennen. Vanwege het geringe formaat hebben ze ook geen van beide een NL naam.

Niet herkend in het veld, maar wel grote, sterk vertakte en heel fraaie exemplaren: Fijn buiswier (*Polysiphonia stricta*).

*Kliercellig hoorntjeswier,
Ceramium secundatum*

*Onregelmatig vederwier
Bryopsis hypnoides*

Iers mos, Chondrus crispus

Vingerwier met een klauwvoet.

Gestippelde zeepissebed

Tijdens de excursie werd ook nog naar kleine beestjes tussen het wier gekeken. Luna maakte de groep weer wat wijzer door in een heel klein licht vlekje een Slanke knotsslak te herkennen. Voor de meeste deelnemers was dit de eerste kennismaking met deze minuscule zeenaaktslak. Het bleek nog een flinke opgave om het beestje herkenbaar op de foto te krijgen. Pieter vond thuis nog een Gestippelde zeepissebed tussen het meegenomen wier.

Slanke knotsslak

Zondag 17 april zochten 3 deelnemers het schone strand bij Petten af op zoek naar schelpen en andere aanspoelsels. Er bleek niet veel aan te kruisen op de vondstenlijst. Gelukkig had een kornetvisser wat van de vangst achtergelaten op de laagwaterlijn. Hierdoor konden toch nog een kleine zeenaald, een dikkopje (kleine soort grondel) en wat zeesterren opgeschreven worden. De frisse strandwandeling en de genoeglijke nazit maakten er toch weer een succesvolle dag van.

SWG streeplijst

datum: 17-5-2026

locatie: Petten

aantal personen: 3

weer: 12°

Groenwieren

Bruinwieren

Japans bessenwier

Knotswier

Blaaswier

Neteldieren

bloemdieren

Slibanemoon

Paardenanemoon

schijfkwallen

Oorkwal

Hydroidpoliepen

Gorgelpijppoliep

Ribkwallen

Zeedruif

Ringwormen

borstelwormen

Geleedpotigen

kreeftachtigen

Gewone Strandkrab, 20

Breedpootkrab, 2

Kleine heremietkreeft

Gewone garnaal, 10

Weekdieren

keverslakken

buikpotigen

Gewone tepelhoren

Muiltje, 5+

Wulk, 5 + eikapsels

Gevlochten fuikhoren, 5

tweekleppigen

Gewone mossel

Gewone oester

Gewone kokkel

Brakwaterkokkel, 2

Noorse hartschelp

Halfgeknotte

strandschelp

Ovale strandschelp,

enkele

Stevige strandschelp,

aanw.

Grote strandschelp,

enkele

Gewone otterschelp,

50+

Amerikaanse

zwaardschede

Rechtsgestreepte

platschelp, 1

Zaagje

Gewone Venusschelp

Grijze tapijtschelp

Amerikaanse

boormossel

Ruwe boormossel,

fragm.

koppotigen

Gewone zeeekat

Mosdiertjes

Stekelhuidigen

Zeeboontje

Gewone zeester, enkele

Gewone slangster, 1

Vissen

Kleine zeenaald

Dikkopje

Dikkopje

Rechtsgestreepte platschelp

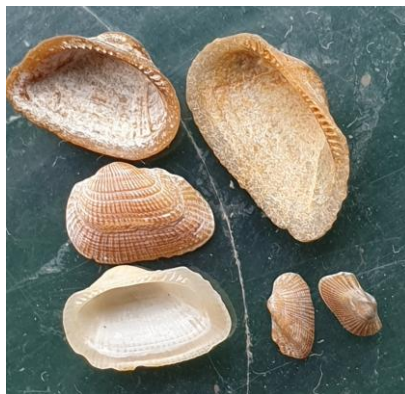
Gorgelpijppoliep

Op zondag 7 juni namen 3 personen deel aan de excursie naar Zeeland. Vanwege een slordigheid in de administratie stond een strandwerkgroeplid helaas vergeefs te wachten bij het station. Van de vier bezochte plekken bleken de eerste twee niet de verwachte rijke onderwaterfauna of schelpenaanspoelsels te hebben. In het haventje van Oudorp stond te veel wind om goed onder de steigers te kunnen kijken naar kwallen en zakpijpen. Bij de Brouwersdam waren wel een paar grote zeehonden actief voor de spuisluis, maar was de aanspoelselgordel niet rijk bedeed met gruis. (Terwijl Pieter een dag eerder juist enthousiast was over die plek.) Hierdoor waren we al rond één uur op het Banjaardstrand. Ook op deze vaak zo rijke plaats was het flink zoeken naar klein randjes horentjesgruis naast de Oosterscheldekering. Uiteindelijk kwamen er uit het meegenomen strandmateriaal nog wel wat leuke schelpjes zoals slank gordelhorentje, zeepsthorentje, melkwitte arkschelp, gewone trapgevel en 4 wenteltrapjes.

De laatste locatie van de dag was het strand bij Ritthem. Hier werd door Boet en Wilbert weer flink geveegd om toch nog wat emmertjes schelpen in de auto mee te kunnen nemen. Het is dan ook niet verwonderlijk dat dit de rijkste lijst van de excursie opleverde. Voor Noord-Hollanders leuke soorten als Walshoren, Colus curtus, Terebra inversa, Nucella incrassata en een geldkauri waren de moeite van de reis naar het zuiden zeker waard. Aan het slot van de strandveegactie raakten we in gesprek met een plaatselijke schelpenkenner. Dit bleek Riaan Rijken, medeauteur van de fossielenatlas en nu bezig met het boek over de fossiele horens. Riaan vertelde dat ook hij de ervaring had dat de schelpenoogsten de laatste tijd nogal tegen vielen. Op de vraag van Boet waar dan nog de betere plekken waren was het antwoord; bij Nieuwvliet Bad aan de overkant. Gelukkig had Boet daar enkele maanden eerder al geveegd. Leuke resultaten van die actie staan verderop in de Knorhaan. Vermeldenswaard is ten slotte dat tijdens de reis ongeveer tien bruine kiekendieven zagen vliegen. Omhoog kijken als er weinig schelpen zijn is voor de strandwerkgroepleden een mooi natuuralternatief.

Banjaardstrand

Wenteltrap, 4
Trapgevel, 2
Oubliehoren, 4
Gekielde cirkelsak, 7
Gewone alikruik, 2
Melkwit traliedrijfhorentje, 3
Gewone tepelhoren, 13
Glanzende tepelhoren, 4
Asgrauwe tolhoren, 1
Slank gordelhorentje, 1
Penhoren, 2 fragm.
Gevlochten fuikhoren, 2
Vliezig drijfhorentje, 3
Klein drijfhorentje, 1
Zeepsthorentje, 1
Wadslakje, veel
Melkwitte arkschelp, 6
Tweeandenschelpje, 2
Sabelschede, 1 fragm.

Melkwitte arkschelp

Slank gordelhorentje

Ritthem

Horens
Schaalhoren, aanw.
Roze schotelhoren, 1
Gewone tepelhoren,
Glanzende tepelhoren,
Gekielde cirkelslak, 1
Oubliehoren, 3
Purperslak, enkele
Gewone wenteltrap, 2
Witte wenteltrap, 1
Epitonium frondiculum, 1
Gewone trapgevel, 2
Hoge trapgevel, 1
Schuingeribde trapgevel
(Propebela rufa)
Mangalia gracilior, 3
Muizenkeutel, 5
Gewone alikruik, veel
Ruwe alikruik, aanw.
Stompe alikruik, 4
Gevlochten fuikhoren
Nassarius labiosus, 8
Asgrauwe tolhoren,
enkele
Gibbula beetsi, 1
Penhoren (diverse
fossielen)
Olifantstandje, 3

Slank tandhorentje, 1
Wadslakje, veel
Vliezig drijfhorentje
Grote scheefhoren, 2
Geldkauri, 1
Walshoren, 3x
(beschadigd)
Geruite ribhoren
Neptunea angulata, 2
Terebra inversa, 3
Colus cordatus, 1
Nucella incrassata, 1

Tweekleppigen
Kokkel
Scheve hartschelp
Nonnetje
Amerikaanse
zwaardschede
Gewone oester
Japanse oester
Gewone mossel
Platte slijkgaper
Filipijnse tapijtschelp
Grijze tapijtschelp
Bonte mantel
Grote mantel, fragmenten
Marmerschelp
Ronde komschelp

Verskillende klepjes van Ritthem

Horentjes uit gruis van Ritthem

Korfschelp
Dubbeltjesschelp, 1
Digitaria obliquata, 8
Digitaria digitaria, 6
Cyclocardia
chamaeformis, 4
Cyclocardia scalaris, 2

Nassarius labiosus

Colus cordatus

Colus cordatus

Nucella incrassata

Strandvondsten

Maart, april Op verschillende dagen in maart en april waren er aanspoelingen van grote pijlinktvissen op de Noord-Hollandse stranden. Er kwamen meldingen binnen van Luc, Lucette, Linda en Boet. (foto pagina 1)

19 april Terschelling. Lucette en Luc vinden op Terschelling het rugschild van een Gewone spinkrab. Een op de Nederlandse stranden zeker geen alledaagse vondst.

Zondag 26 april Texel Waren Linda en Klaas-Dirk op het strandje bij Ceres op Texel. Daar hebben ze de volgende dingen gevonden:

Gewone spinkrab

- 1 koffieboontje
- 2 muiltjes
- 1 korfschelpje
- 2 melkwitte arkschelpjes
- 2 x topje messchede
- 1 grijze tapijtschelp
- 1 geknobbelde hartschelp
- 18 x gewone artemisschelp
- 1 dichtgestreepte artemisschelp
- 1 x waarschijnlijk Noordse rotsboorder. (Conclusie van Rykel de Bruyne.)

Noordse rotsboorder

Noordse rotsboorder

9 mei Goeree Ria en Herman Walvis

Deze week opgevisst Broodspons, knotszakpijp met spookkreeftje, oesterdief en geweispons.

Broodspons

Oesterdief

Knotszakpijp met spookkreeftje

Stomp traliehorentje, Parthenina sarsi, 1x en slank traliehorentje, Parthenina indistincta 3x

18 en 27 mei Heemskerk Op het strand bij Heemskerk heeft eind april een zandsuppletie plaatsgevonden. Een maand later kon er gruis verzameld worden voor onderzoek. Er zaten duizenden wadslakjes in, maar ook andere horentjes zoals stomp traliehorentje (*Parthenina sarsi*) 100x en 300x, schepje 1x, breed tandhorentje 1x, slank tandhorentje 3x, en slank traliehorentje (*Parthenina indistincta*) 2x en 3x. De laatste soort wordt gemeld als fossiel uit Zeeland en van de Waddeneilanden maar blijkt dus ook voor Heemskerk aanwezig.

Na overleg met Bas de Wilde werd de vondst van deze soort op nieuwe plek geaccepteerd. Of de 5 gevonden schelpjes vers of fossiel zijn is een nog niet beantwoorde vraag. Duidelijk is dat er in het opgespoten zand langs onze kust nog veel soorten te vinden zijn.

27-5 Heemskerk slank traliehorentje 3x, stomp 300x, wadslakje 3000x, slank gordelhorentje 1x.

21 mei Texel Een kort bezoekje van Wilbert aan het Ceresstrandje bij Oudeschild op Texel leverde naast de al bekende artemisschelpen ook een gave klep gevlamde tapijtschelp op. Aan de klep zat nog een klein stukje van de andere klep. Bij het nemen van een goede foto raakte dit los. Het was voor mij toch al te weinig om als doublet genoteerd te worden. Met één hele klep van de gevlamde tapijtschelp was ik zeer tevreden.

Oorkwal met ingesloten visjes

In C.S. van het Zeepaard staan van de laatste 7 jaar twee meldingen van kwallen met visjes in hun binnenste. 14-8-2020 zag H. Mulder bij de Zandmotor een Zeepaddestoel met een vis in de maag.

P. v.d. Acker zag op 5-10-2024 tijdens het snorkelen een Oorkwal met een visje in de hoed. Zoveel visjes als in de kwal van Monster heb ik niet kunnen vinden.

Met dank aan Rien de Ruiter C.S.

*Spoelhoren,
Heemskerk*

Slank tandhorentje, Heemskerk

Gevlamde tapijtschelp Ceres Texel

31 mei Monster

Eind mei kreeg ik de volgende vraag.

Je kent mij waarschijnlijk niet meer maar we hebben een paar jaar terug ook contact gehad. Ik vond vandaag 31 mei op het strand van de Zandmotor een oorkwal met een flink aantal kleine visjes in zijn lijf (zie foto). 65 jaar terug (toen ik nog een jong ventje was) heb ik op het strand van Katwijk ook een kwal gezien waarin 3 vrij grote vissen keurig gerangschikt zaten. Ik heb altijd vrij dicht bij zee gewoond maar in de tussenliggende jaren nooit meer zoiets gezien. Omdat jij veel aan het strand komt wilde ik vragen of dit inderdaad zeldzaam is of dat dit meer gezien wordt. Ik hoor graag van je.

Vriendelijke groet,

Ed van Leeuwen Monster

PS. Ik woonde tot 5 jaar geleden in Julianadorp en ben ook nog een tijdje lid geweest van KNNV-Alkmaar en ook een aantal keren met de strandwerkgroep op excursie geweest. De Knorhaan lees ik nog iedere 3 maanden vandaar deze vraag aan jou.

15 en 16 juni Ile d' Oleron Een nogal warm reisje naar de Spaanse Middellandse zee kust noopte mij ertoe langs de Atlantische oceaan terug te reizen. Hierbij kon ik op de terugweg Ile d'Oleron aandoen om schelpen te zoeken. Dit Franse eiland is al vaak bezocht door leden van onze strandwerkgroep, maar voor mij was het een primeur. De hooggespannen verwachtingen werden gelukkig ingelost. Er viel op het strand heel wat te verzamelen. Bij de sleeptocht met een zak schelpen naar de parkeerplaats werden o.a. Gebogen otterschelp, Grote mantel, Geknobbelde hartschelp, Wrattige venusschelp, Lakvenusschelp, Phares legumen (een groot soort sabelschede), Pholade, Noordse of Ruwe rotsboorder, Kleine boormossel, Bonte mantel, Wijde mantel, Grote mantel en een hele serie Priktolhorens vervoerd. Speciaal was ook dat er in flinke stukken kalksteen boorgangen zaten waarin Pholade, Kleine boormossel en Ruwe of Noordse rotsboorder ingesloten zaten.

Gebogen otterschelp

Kleine boormossel

Ruwe rotsboorder

Phares legumen

Tussen het vele wier op de noordelijke stranden vond ik veel eikapsels van blonde rog en golfrog. Waar we in Nederland deze winter lang naar op zoek waren lag hier zo voor het oprapen. Het zoeken naar eikapsels van soorten die bij ons ontbreken leverde helaas geen resultaat op. De Spaanse temperaturen leken mij overigens te achtervolgen zodat een langer verblijf op de zonnige Franse stranden niet verantwoord was.

Kalksteen met fossiele mantelschelp

Kalksteen met ingesloten schelpen

25 juni Bergen aan Zee Pieter Korstanje

Tijdens de hittegolf in de laatste week van juni was het optimaal weer voor *Noctiluca scintillans*, de dinoflagellaat die voor zeevonk zorgt in de avond en nacht. Pieter was op het juiste moment op de goed plaats om dit verschijnsel vast te leggen. Wel op een avond met een zeer late zonsondergang.

Oud nieuws uit Zeeland

Nieuwvliet Bad Boet van Heugten was in maart op verschillende stranden in Zeeland. Hij verzamelde veel schelpen en zocht een deel al uit. Van de vondsten bij Nieuwvliet bad kan al een soortenlijst gemaakt worden. De reis naar Cadzand is te ver voor een dagexcursie dus moet de strandwerkgroep het doen met een samenvatting op afstand.

Nieuwvliet Bad 21-3-2026

Buikpotigen

Muizenootje 1
Alvania zetlandica 1
Geruit ribhoren 2x
IJslandse tepelhoren 1
Tutons wenteltrap 1
Koffieboontje 2x
Geschubde stekelhoren 1
Fluweelhoren 1
Schepje 2x
Tectura virginea 1
Schaalhoren 3
Roze schotelhoren 1
Gewone wenteltrap 134x
Trapgevel 10x
Hoge trapgevel 6x
Grote scheefhoren 8x
Asgrauwe tolhoren 36x
Priktolhoren 4x

Gekielde cirkelslak 21x
Penhoren 4x
Muizenkeuteltje 9x
Bittium spec. 3x
Oubliehoren 13
Vliezig drijfhorentje 8x
Gewone alikruik 8x
Vlakke alikruik 1
Olifantstand 3x

Tweekleppigen

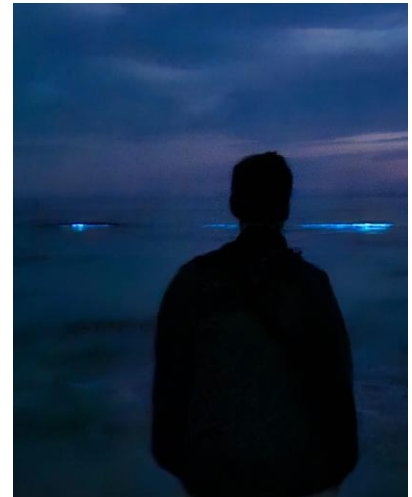
Melkwhite arkschelp 65x
Tweetandschelpje 11
Ovale zeeklitschelp 2x
Ovale parelmoerneut 1
Korfschelpje 2x
Scheef bultschelpje 2x
Rechtsgestreepte
platschelp 4x
Nonnetje 6x
Grote astarte 2x
Zwinkokkel 12x

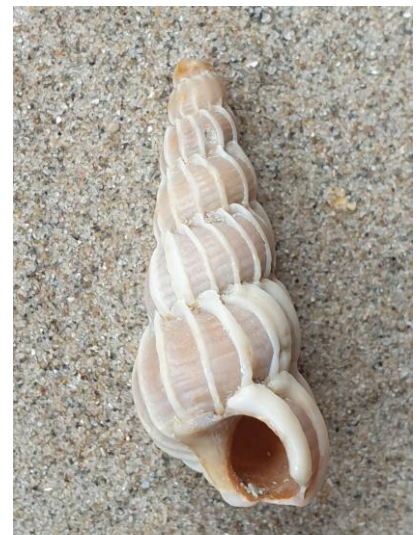
Ovale parelmoerneut

Zwinkokkel

Zeevonk bij Bergen aan Zee

Turtons wenteltrap

Fluweelhoren

Gejutte berichten

Nature today

Geteld, één (!) nieuwe, oude, nog nooit gevonden schelp

Vraag: Doet deze spectaculaire vondst mee voor de Nationale Schelpenteldag? Antwoord: Nee, hij is twee dagen te vroeg opgeraapt. Nieuwe vraag: Doet dat er toe? Antwoord: Nee, deze op Ameland gevonden fossiele schelp is elke dag..

[Lees verder](#)

Pareltjes van de Schelpenteldag

Bij de Schelpenteldag op 21 maart werden meer schelpen geteld dan ooit. Daar zaten een paar echt bijzondere soorten tussen, zoals een oester van bijna 50 miljoen jaar oud. Ook uitheemse soorten werden gevonden. De Schelpenteldag..

[Lees verder](#) 15 april 2026

Terug van weggeweest: de purperkogelzeehaas

Sportduikers troffen een nieuwkomer aan in de Oosterschelde, een slak van zo'n 10 centimeter lang. Of, nou ja, nieuwkomer: van fossiele waarnemingen was het al bekend dat purperkogelzeehazen 120.000 jaar geleden in de Nederlandse..

[Lees verder](#) 2 mei 2026

Satijnslak: comeback van een zachte sponzeneter

Wie de laatste tijd in de Oosterschelde duikt, ziet ze na jaren van achteruitgang ineens weer vaker: fluweel- of satijnachtige zeenaaktslakken die zich soms als spons camoufleren...

[Lees verder](#)